Ročník X. V Budapešti, 30. mája 1903. Číslo 22.

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJU KAZDÚ SOBOTU NA SESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 « — «
Na štvrt roka ... 1 « 20 «
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komornik, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ:
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielať predplatky, jako dopisy do novín ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stlpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Liberálne klebety.

Darebáci a podlí ľudia v tom nachádzajú radosť, že iných donesú do zlého chýru, obrážajú a statočnosti ich pozbavia. To je jejich riadne zaoberanie, bez ktorého žiť nemôžu. Klebety, táraniny a hlúposti vymýšlajú a rozširujú, ako keby najali ich k tomu.

Na takýto špatný zástoj chytili sa tí liberáli, ktorí pospolitý ľud s tým mámia a vábia na stranu svoju, že vraj ľudová strana zložila zbroj na kraj. sneme a spojila sa s liberálnou stranou.

«Teda milí priatelia naši, budzte liberáli a držte s nami, veď tu vám bude dobre; liberálna strana dá vám všetko čo žiadate. Dostanete práva, chleba, obranu a priateľstvo vážnych mužov. Uznala to aj strana ľudová. Videla, že liberáli spravedlivo riadia krajinu, a dbajú o vás, preto pripojila sa k nám. To urobte aj vy. Éljen liberalizmus! Sem ruku.»

Takéto podvodné a sprosté reči čuť na vše strany od hlúpych kortešov liberálnych. Je pravda, že poriadny ľudák neverí z toho ani slova, lebo pozná dobre liberálnych lhárov. Ani my by sme sa nezaoberali s týmito hlúposťami, ktoré liberálne hlavičky vymysleli, ale chceme vziať konec klebetám, a vyplatiť darebákov a podvodníkov dľa zásluhy, aby na budúce nevrčali, ale schovali sa do tmavých kútov svojich.

Pýtate sa s počudovaním, čo pohlo liberantov k tomu, aby lhali tak bezočne to, že ľudová strana spojila sa s liberálnou? Na to sami vymyselníci nevedia odpovedať. Nech povedia: kedy a kde sa to stalo? Ktorý ľudový ablegát to urobil? Pod akou výnimkou? Kto bol prítomný? Odpovedajte pomluvači liberálni! Čo chcete docieliť s týmto cigáňstvom? Zvábiť statočných voličov našich? To nepodarí sa vám, lebo nikto z nás neverí vám. Zle ste zapísaní u nás. Každý vieme, s akými mastiami ste mastení. Aj to známe, že nie len reči, ale aj pohlad, aj smýšlanie ba aj bitie srdca vášho falošné je, keď sa k nám približujete.

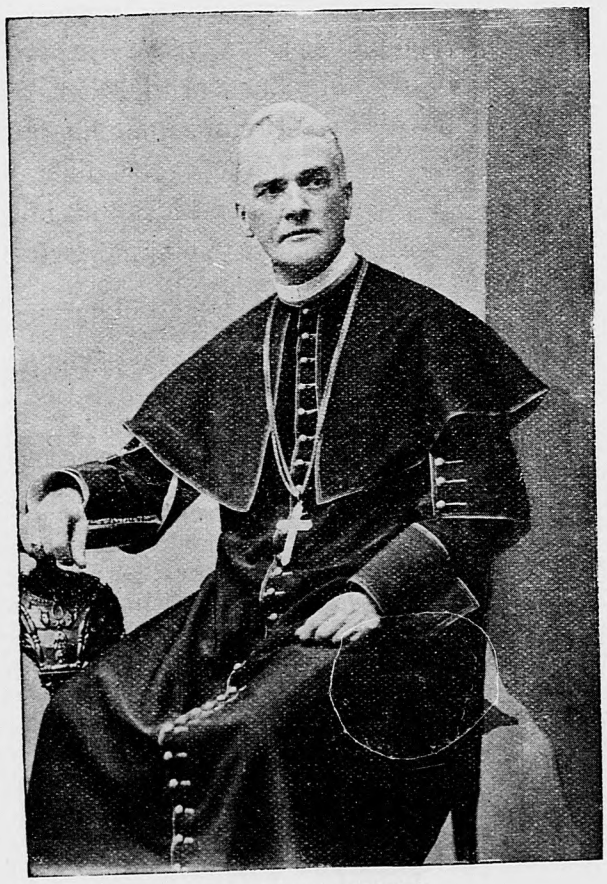

Pavel Szmrecsányi,
nový biskup veľkovaradinský.

Ale ja viem prečo cigánite! Preto, lebo bojíte sa strany našej, ktorá šíri sa po celej krajine; ktorá nebezpečne podmýva brehy liberalizmusu, na ktorých vy tak vesele zabávate sa; a ktorá privíňa k sebe ten opustený a biedny ľud, ktorý liberálne panovánie toľké

roky sužuje. Trasete a bojíte sa trestu za toľké viny. Nepáči sa vám, že priviedli sme pospolitý ľud k povedomiu. Ľud vie, že neni nástrojom s ktorým možno hoc čo robiť. Vie, že aj jemu patria práva občianske a sloboda. Vie, že aj on má právo miešať sa do záležitostí krajinských. Vie, že medzi vami je veľa nesvedomitých ľudí, ktorí utláčaju a prenasledujú ho. Dočítal sa a počul, že to, čo sa v krajine robí, nenie dobré pre chudobu. Zkúsil hoc koľko nespravedlivostí. Aj to, že jodnotlivý liberáli myslia, že jejich je krajina, že môžu robiť čo len živé chcú. Vy myslíte, že prenasledovať občanov, ktorí inej mienky sú ako vy, je sláva. Že povzbaviť ich práva a slobody je vlastenectvo. Že pomlúvať stranu ľudovú a vodcov jej po súdoch preháňať vedie k hodnosti. Slovom: ľud náš dobre pozná kúsky a figle liberálnych kortešov — nech sú ony hoc akého stavu — preto bočí od nich ako čert od svätenej vody. A preto, páni liberálni trubači, darmo sa namáhate, márne klebetíte o strane našej, ľud neoklamete. Spojený je so stranou kresťanskou tak ako duša s telom. Nikdy ho nezliberálčiťe, čo by ste té najväčšie cigáństva vytrubovali. Už on nebude viac otrokom vaším! Nebude viac tisnúť voz liberálnej vlády, ktorý zadlávil všetko, čo malo slúžiť k dobrobytu ubiedenej krajiny našej. Ľud kresťanský s nami drží, lebo zkúsil, že sme spravedliví, že neopustíme ho, že krivdy jeho nezamlčíme, a že obránime ho, ked pomstíte sa nad ním. Hnusí sa mu liberalizmus váš so všetkými huncútstvami. Teda preč od nás! Nepribližujte sa k nám ako zlomyselní podvodníci, lebo sme ľudia statoční a verní zásadám strany ľudovej. Či nepočuli ste, čo povedal Ivor Kaas, ľudový ablegát po této dni na sneme? Toto povedal: «*Celý svet je medzi ľudovou a liberálnou stranou. Nemožné je vyrovnanie medzi nami. Széll minister to myslí, že uhorskú krajinu len s liberalizmusom možno riadiť. My ľudáci na kresťanskom základe chceme udržať krajinu. Väčšina (t. j. vláda) liberalizmus chce ustáliť u nás, a nemyslí, že cieľ zákonodárstva je: bedliť a starať sa o dobrobyt ľudu.*» Teda necigáňte liberální agenti. To, čo ablegát Kaas povedal, je mienka ľudovej strany, ba aj každého ľudáka. Teda o spojení neni reči ani nebude, *lež to je pravda, že liberálna strana trhá sa.* Deň po deň sú tam zvady, a nejeden ablegát vystúpil, lebo zunoval trmu-vrmu, ktorá panuje medzi ablegátmi vládnej strany. Mnoho je tam vodcov. Každý má vojsko. Zbroja sa jeden oproti druhému. Nesnášajú sa. Széll nie je vstave poriadok udržať. Slabý je, a nik ho neposlúcha. Vidno, že dokonáva. O tomto nech tárajú liberálni klebetníci. Nech sa nestarajú do nás. My v poriadku máme veci naše. *My stranu ľudovú nikdy neopustíme. Nás oduševňuje cieľ strany našej.* Jemu venujeme silu, schopnosť, lásku, nádej a statočnosť našu. To všetko za vlasť a za kresťanstvo. Či je čo vznešenejšieho, ako bojovať za víťazstvo zásad Kristových, ktoré spásu priniesly celému svetu? Za spravedlivosť, za dobrobyt chudobného a opusteného ľudu? Už dosť bolo toho liberalizmu. Protiví sa nám! Nenávidíme ho! Však dosť pustošil. Tak vyzerá krajina, ako pole po neskorom mráze. Všetko zničené! Všetká nádej ztroskotaná! Plač, bedákanie a volánie o pomoc ozýva sa po pustom poli tomto. A vy, klebetníci liberálni, to chcete, aby tento vyžitý a prenasledovaný ľud s vami držal? Aby zostal liberálom? Pozbaviť ho chcete nádeje, ktorú skladal v ľudovej strane? Odídite podliaci od neho a nesiahajte po statočnosti jeho!

Priatelia moji! *Ľudová strana žije, a žiť bude na veky!* Boj, ktorý započala nenie dokonaný. Ešte sme len na počiatku. Liberáli trasú sa. Topí sa loďka jejich. My ale dúfajme! Buďme ako pevné múry. Každý útok prevládzeme! Zvíťazíme! Zástava víťazstva bude vláť na hradbách naších! Premôžeme liberantov! Znivočíme škodlivé a plané ovocie liberalizmu! Uhorsko musí byť kresťanské! Na tom musíme pracovať! Boh je s nami!

Volajme všetci: Nech žije ľudová strana!

Ponížena prosba.

Svinná-Nováves, filialka stavia školu, poťažne už jestvujúcu požiadavkám zákonitým zodpovedne zväčšuje, čo s materiálom a so zariadením spolu bude 4000 korún stáť.

I preto s dôverou obraciame sa na ctených čitateľov «Kresťana», že nám budú nápomocní v našom podujatí a ku zaokrytiu útrat stavebných nám s malými milodarmi prispejú.

Ponechajúc zdlhavé reči a dokazovania obmedzujeme sa len na vyrečenie toho, že obec pražiadnej základiny školskej nemá, že ľud jej je veľmi chudobný, prikutý k hrude a je v opravdu hoden podpory v chvalitebnom podniku svojom.

Akýkoľvek malý milodar s povďakou príjmeme a cestou novín kvitujeme.

Andrej Stariňec ml., kurátor. *Ján Kurimszky,* farár a predseda škol. stolice.

POLITICKÉ CHÝRY.

Petícia ľudákov proti vojenským predlohám.

Naší statní ľudáci neustávajú v boji tomto. Čo deň to viac doposielajú nám prosbopisov, ktorých počet presahuje už 1374. Pokračujeme v uverejnovaní menoslova tých obcí, z ktorých doposlali nám také prosbopisy:

Szkalaujfalu (Trencsén), Patas (Győr), Fegyvernek (Jász-N.-K.-Szolnok), Lorettom (Sopron), Lajtapordány (Sopron), Szentgál (Baranya), Nádasd, Pányok, Alsó- és Felső-Kéked (Abauj-Torda), Harsány (Borsod), Németpalánka (Bács-Bodrog), Ujvidék (Bács-Bodrog), Pinkamindszent (Vas), Ribény (Trencsén), Igal (Somogy), Keszthely (Zala), Maholány (Bars), Ebedecz (Bars), Cserdi (Baranya), Megyerfa (Baranya), Bükösd (Baranya), Helesfa (Baranya), Dinnyeberki (Baranya), Komját (Nyitra), Korpád (Baranya), Lancsuk (Baranya), Gutor (Pozsony), Bélavár (Somogy), Tonkháza (Pozsony), Krasznabéltek (Szatmár), Csitár (Nyitra), Kolon (Nyitra), Berencs (Nyitra), Jászkisér, Nádasd (Pozsony), Uri (Pest), Mislen (Baranya), Kürth (Pozsony), Töttös (Baranya).

Nesvornosť liberálov.

Niektorí liberáli, obzvlášte tí bývalí prívrženci baróna Bánffyho, chceli by teraz využiť obštrukciu a pripomôcť svojmu Széllovi k čím skoršiemu prepadnutiu. Tí, ktorí namýšľajú si, žeby mohli byť nástupcami Széllа, ohlasujú sa v parlameňte i krome parlamentu, aby svojimi rečami a osvedčeniami zalichotili sa voľajako viedeňskému dvoru. Nedávno si povedal takúto reč gróf Andrássy, ale sa mu veru zle podarila. Obozretnejšie hovoril vo Veľkom Varadíne na stoličnom shromaždení gróf Štefan Tisza (syn toho povestného starého Tiszu). Celá reč jeho bola tak sostavená, aby každý hneď vycítiť mohol z nej, že Štefan Tisza hotový by bol kedykoľvek prevziať kormidlo vlády a voľajako uspokojiť obštrukciu. — Na magnátskom sneme zase gróf Ján Eszterházy zazlieval Széllovi, že proti obštrukcii nič nerobí a sa dokazuje slabým oproti menšine. Széll Eszterházymu už aj hneď na sneme magnátov odpovedal, že nieto takých zákonitých prostriedkov, s ktorými bolo by možné ukrátiť dlhé a zbytočné pojednávania na sneme. Iné vraj nepozostáva, ako vraj chladhokrevne chovať sa bez všetkého odporu proti obštruantom.

Aby tú nesvornosť liberálov trochu zreparoval, vydržiaval Széll so svojimi liberálnymi ablegátmi tiež poradu. V tejto porade rozložil im, ako sa bude on, a ako sa má každý liberál chovať voči obštrukcii. Jeho heslo je: proti obštrukcii stát chladnokrevne, nezlomne a bez toho, žeby sa táto sila naša sklátila.

Nepokoje v Horvatsku.

Ešte vždy udávajú sa medzi bratmi Horvátmi menšieväčšie výtržnosti. Na najviacerých miestach ale panuje už predsa úplný pokoj.

Noviny rozpisovaly sa o tých vzburách horvatských nepravdive. Následkom takého nepravdivého zväčšovania menších nepokojov pobúrili sa slovinskí a horvatskí obyvatelia aj v Rakúsku, tak menovite v Laibachu, kde mestská rada odhlasovala 1000 zl. pre rodiny pochytaných abo poranených pri vzburách Horvátov.

Horvátsky bán gróf Kuen Héderváry bol na výsluchu u kráľa vo Viedni a rozpovedal tu, ako povstaly a ako utíšily sa už nepokoje horvátske. Slovinskí a horvátski vyslanci rakúski boli sa vybrali tiež na výsluch ku kráľovi s tou prosbou, aby prekazil trestanie Horvatov. No, kráľ týchto vyslancov prijať odoprel a síce s tým odôvodnením, že záležitosti uhorského územia nesmú sa riešiť a posudzovať zo stanoviska rakúskeho.

Položenie Bulharov.

Nový minister vnútra Petkov sa tieto dni zajímave vyslovil o národnom charaktere a programme novej vlády. Prizvukoval, že on neni rusofilom, ale je predovšetkým dobrým Bulharom. Terajší stav macedonského hnutia pririekol za chybu predošlej Danevovej vlády, lebo tento kabinet len v poslednom okamihu uzavrel, že túto akciu, vedenú cankovistami, zastaví. Petkov sa potom takto vyslovil: «Terajšia vláda bude na tom nástojiť, aby udržovaním dobrého pomeru s Tureckom vymohla práva a výhody pre macedonské obyvateľstvo. Vláda už podala návrh v tomto smysle porte, aby prestala prenasledovať macedonských Bulharov a takto aby umožnila bulharskej vláde, žeby mohla macedonských vodcov naklonić ku zastaveniu povstania. Bulharská vláda o tejto otázke poslala zprávu aj ostatným mocnosťam». — Či sa bulharskej vláde takto podarí macedonské hnutie potlačiť, je veľkou otázkou, z osvedčenia Petkovho ale vysvitá, že povstalci nemôžu viac počítať na takú podporu zo Sofie, ako dosaváď.

KRAJINSKÝ SNEM.

Jednotvárnosť terajších snemových pojednávaní iba vtedy zmení sa, keď sa ohlásia ľudoví ablegáti, už či s nejakou interpelláciou alebo s rečou, povedanou k daktorým prosbám, snemovni zadaným.

Viacerí dorábatelia vína zadali boli tiež takú prosbu proti dovážaniu talianskych vín do Uhorska. Z tejto príležitosti ohlásil sa ľudový ablegát Franc *Buzáth*. Obáva sa, že keď uzavre vláda novú smluvu s Talianskom dotyčne dovážania k nám talianskych vín, že táto nová smluva nič nebude lepšia od smluvy starej, a bude na velikú zkazu uhorským dorábateľom vína. Veď aj také chýry počuť, že dľa tej smluvy bude môcť Taliansko až 500.000 hektolitrov vína do monarchie lifrovať pri platení doterajších nízkych mýtových poplatkov, a len vyše tohto počtu dovážané víno bolo by podrobené vyšším mýtovým

poplatkom. Keď si už povšimneme, že roku 1901. doviezlo sa k nám z Talianska už len 368.903 metr. c., z tejto okolnosti teda vidieť, že nová smluva neznačí pre nás žiadneho polepšenia.

Vôbec nemôžeme byť spokojní s vládou ani s toho ohľadu, ako nepriaznive chová sa oproti dorábateľom vína. Uznám, že pán minister orby daktoré dobromyseľné poriadky porobil na výpomoc uhorských vinohradov. Tieto jeho poriadky sú ale veľmi malicherné k tomu, aby boly vstave uľaviť dačo na tých ťarchách, ktoré vláda zase s druhej strany váľa na dorábateľov vína. Tak na pr. zákon o liehovej dani zničil úplne možnosť pálenia liehovín na malých kotlíkoch. To je na zkazu hospodárov, ktorí nemôžu následkom toho zákona upotrebiť hroznové prešiny k vypáleniu na malom kotlíku, bo sa im to nevypláca. Tu je potom nesmierne vysoká daň od vína. Pri takej vysokej dani strašne množí sa potom falšovanie vína medzi krčmármi a vínokupcami. Roku 1901. v Budapešti a Koložvári preskúmala vrchnosť 544 mustrí vínových a z pomedzi týchto našlo sa 199 takých, ktoré vrchnosť za kumštovné víno musela vyhlásiť. A tých falšovateľov pokutujú ľavno; preto vidíme, že to falšovanie vín nechce prestať. Že koľko sa u nás kumštovného vína popredá, to ľahko dokážem. Roku 1901. dorobilo sa a zostalo v krajine a zas priviezlo sa odinakiaľ k nám vína všetkého spolu 2,100.000 metr. c. Zpotrebovalo sa ale 4 milliony m. c. Z toho vidieť, že 40 až do 50 procentov je kumštovného vína z toho, ktoré obecenstvo užije.

A že sa u nás kumštovné vína tak zapelešily, tomu jedine vláda je na príčine. To nenie žiadna pokuta, keď sa falšovateľ pokutuje na 25—100 korún, veď desať a stokráť toľko mal už osohu zo svojej kumštovnej babraniny. O mnoho prísnejšie pokuty mal by ustáliť zákon, ba áno, aj šibeniciami by sa mali trestať falšovatelia vín.

Na Buzáthovu reč ohlásil sa hneď minister-predseda *Széll* a prizvukoval, že vláda dostatočnou silou prekáža falšovanie vína. O smluve s Talianskom nesmie tu podrobné zprávy podávať ešte, ale vo všeobecnosti len toľko povie, že nová smluva bude pre nás lepšia, než bola prvšia.

Reč baróna Kaasa.

Náš ľudový ablegát, barón *Kaas* prekvapil celú snemovňu rečou, ktorú povedal o strane ľudovej a liberálnej, potom o kvóte a obštrukcii. Že pán ablegát barón Kaas veľmi vtipne hovoril, to neprekvapilo nikoho, bo od vzdelaného človeka sa to aj očakáva; ale prekvapilo mnohých to, že barón Kaas veľmi ostro posudzoval vládu, čo sa liberálov nepriam milo dotklo. Takto si začal:

«Celý svet rozdielov jestvuje medzi nami» — bol povedal pán minister-predseda pred niekoľko rokami o ľudovej strane. Má v tom úplnú pravdu. Medzi nami a medzi hlavou liberálnej vlády každé vyrovnanie a dorozumenie je vytvorené. Potom dokázal, že minister-predseda je hladký, sladký, ale práve preto aj slabý. Kdežto strana ľudová pridŕža sa presne zákona a hlása, že sústavné zákony všetky musejú sa prísne až na literu zachovávať. Nie ako vláda liberálna, ktorá berie ohľad na svojich úradníkov, na sobecké politické cieľe a len dľa toho chráni alebo zamešká chrániť platnosť zákonov.

Terajší minister-predseda ani najmenej nemá príčiny chváliť sa s tým, že povýšil kvótu. Tým horšie, že sa to stalo nie riadnym spôsobom v parlamente, ale na základe pojednávaní odborových sám panovník musel rozhodovať v otázke kvoty. Takto obchádzať zákon začal síce už Bánffy, ale pod Bánffym aspoň nepovýšila sa nám kvóta, lež ponechal sa starý kľúč k ustáleniu spoločných výdavkov. Teraz ale pevýšili kvótu tak, že budeme musieť o 3 milliony viacej platiť na spoločné naše s Rakúskom výdavky. Ale čo znamená vlastne to povýšenie kvóty, to cítiť bude krajina naša až potom, keď raz prevedú sa v zákon terajšie predlohy vojenské. Lebo podľa tohoto nového kľúča kvótovho bude museť znášať Uhorsko aj tie nové vojenské ťarchy. A keď je kľúč vyšší, nuž aj tých nových tiarch nám značne pribudne. — Ľudová strana ale nikdy nemôže privoliť ku zväčšovaniu daňových tiarch, bo dobre vie, že ľud už nijakým činom nesmie sa viac tlačiť a ťarchami nivočiť.

Veľmi pádne hovoril aj o obštrukcii. Pán minister-predseda márne odvoláva sa na to, že Jeho veličenstvo skladá v ňom dôveru a že väčšina parlamentu udobrí jeho bezzákonné pokroky, lebo s takými rečami sa len predsa nič nevybaví. A tu sú až príliš pálčivé otázky, ktoré na každý pád pretriasané a vybavené byť musejú. Spomeniem len smluvy s inými mocnárstvami, ktoré smluvy majú určitý termín, v ktorom vypršia. Či snáď cudzie krajiny budú čakať na našu vládu, až vyviazne z ex-lexu?

Pán minister-predseda vie sa dobre vymlúvať a ospravedlňovať; aj so strany vládnej bolo tu počuť všelijaké, pekné aj málo pekné reči, ale o tom, že čo bude s krajinou a s parlamentom, alebo ako by sa mala riešiť záležitosť týchto vojenských predloch: o všetkom tomto nepočuť tu ani len slova. To je tajnosťou pána ministra-predsedu. Lenže s takýmito tajnosťami krajinu spravovať nemožno.

Jestli pána ministra-predsedu chybné podelenie práce vohnalo do ex-lexu a krajinu celú do nešťastných následkov toho ex lexu: nuž vtedy musí vziať poučenie z toho v prvom rade sám pán minister-predseda a nech sa poďakuje.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženosťou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojími milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do našého kostolíka jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nížudanú adressu ráčili odoslať. Nech ím to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1903. 16-ho mája. V mene cirkevnikov *Pavel Pavlovský*, učiteľ.

Milodary ráčte na veľactenú Red. «Kresťana» zaslať.

Siroty.

Mati moja, kde je apko? kde otec náš milý?
vari preto tašiel, že sme sa mu zneľúbily?
Tíško, tíško, deti moje! ľúbi vás on všetky.
a príde zas a objíme milé svoje dietky.

Mati moja, a kam ta šiel otec starostlivý?
Povedz nám len, mamko, či je mrtvý a či živý.
Živý, mrtvý — jako chcete, — nepýtajte sa ma;
ta šiel len kus hen, ta tam, kde — ani neviem sama.

Mati moja, a či príde zas otec náš milý?
veď by sme už dobré boly a vždy ho ľúbily.
Príde, príde, deti ľúbe, len myslite naňho;
složte vaše rúčky malé, modlite sa zaňho. *M.*

Vojenská slávnosť na budínskom Krvavom poli.

Jeho veličenstvo kráľ počas svojho pobytu v Peštbudíne držal prehliadku nad budapeštianskou vojenskou posádkou. Vojsko budapeštianskej posádky, vyjmúc iba 1. honv. husársky a 3. bosenský pluk, ktoré sú v tábore v Pilis-Csabe — stála v štyroch obrovských stĺpoch rozostavená tvárou u budínskom zámku. Asi okolo desiatej dojazdil ta jeho veličenstvo kráľ odený v maršalskej rovnošate sprevádzaný hlavnými adjutantami grófom Paarom a Bolfrasom a hlavným dvormajstrom kniežaťom Lichtensteinom. Popredku jazdil kráľ a za ním arcknieža Jozef August s veľkou suitou. Na ceste obecenstvo hlučne vítalo kráľa. Odznením nesčiselných trúb a bubnov «Gotterhalte» salutovaním vojska najväčšiemu pánovi svojmu. Kráľ dojdúc na pole, najprv uvítal sa s arcikňažnou Augustou a potom prijmúc zprávu veliteľa sboru, prešiel popri všetkých štyroch kolonnách salutujúceho vojska. Panovník za niekoľko minút shováral sa s arcikňažnou Augustou, odoberúc sa od nej s celým skvelým sprievodom svojim odjazdil do kráľovskej paloty.

***

Na chlieb svätého Antona poslali: Ján Szoják z Nižnej 1 korunu; Štefan Kapalka z Hutti 4 koruny.

Na Levočský kostol poslali: Andrej Dudra z Kríža 2 koruny, Františka Hájek z Kríža 2 koruny, Zuzanna Vachmann 2 koruny.

O spolku Svätého Štefana.

Najväčší a najvýznamnejší spolok uhorských katolíkov je: Spolok Svätého Štefana v Budapešti. Hlavným účelom tohoto spolku je rozširovať vedy medzi ľudom na základe katolíckej viery a mravouky. S tohoto ohľadu podobá sa tento spolku svätého Vojtecha. Svätoštefanský spolok vydáva veliké množstvo školských kníh a síce aj v reči slovenskej a na tisíce a tisíce takýchto knih rozdáva aj zdarma školám chudobnejším. Po mnohoročnom boji vzmôhol sa natoľko, že postavil si utešenú palotu a takú tlačiareň dokonálu, ktorá vyrovná sa aj tej najchýrečnejšej tlačiarni v Uhorsku. Keď tlačiareň táto započala účinkovať, mala v prvom roku okolo 400 tisíc korún obratu; teraz má však už vyše million.

Novým podpredsedom tohoto spolku stal sa teraz

Dr. Alexander Giesswein,
opátkanonik, nový podpredseda spolku sv. Štefana.

dr. Giesswein, opát-kanonik, muž to veľmi vzdelaný a ľudomil pochvalne známy. On bol prvý, ktorý bol utvoril kruh katolíckych robotníkov v Rábe. Dal by Boh, že by vplyvom dr. Giessweina aj v hlavnom meste robilo už raz čo-to v záujme toľkých katolíckych robotníkov.

Dr. Anton Notter,
nový tajomník spolku sv. Štefana.

Znamenitý muž je aj *dr. Notter*, nový tajomník Spolku. Dr. Notter už dávnejšie pracoval u Spolku, aj ako novinár vyznačil sa v obrane katolíckych zásad.

Každý katolík len tešiť sa môže takým úspechom, jakých dokazuje Spolok svätoštefanský. I my zo srdca prajeme hojného požehnania božského všetkým tým, ktorí za sväté pravdy katolícke bojujú.

Dorábanie zbožia.

(Dokončenie.)

3. *Jačmeň.* Jačmeň je najdôležitejšia hospodárska rastlina, najmä odkedy pivováre množia sa. Aj jačmeň je dvojaký. Jasenný, 6 a 4 riadkový, len na kŕm je súci. Do pivovárov len 2 riadkový jarní potrebujú. Najchýrečnejší je takzvaný slovenský jačmeň. Jarní aj v chladnejších krajoch sa urodí. Najlepšie darí sa po zemiakoch a po burgyni. Zem v jaseni zorieme, a to hlboko, na jar pred siatim lepšie je pobrániť (s pluhovou bránou) ako poorať. Hnoj nemá rád, preto pod tú rastlinu treba povážať, po ktorej jačmeň sejeme. Odporúčam na jar čím skôr siať. Na katastrálny joch s rukou $1^1/_2$—2 hl. s mašino 1—$1^1/_2$ hl. zrna vysejeme. Jaknáhle zrno zišlo, dobre je pobrániť, ba melnistú zem valcovať. Pri žatve treba pozor dávať, lebo jačmeň háklivý je, veľa ztratí z hodnoty, jestli zrno ožlkne alebo dostane tmavú barvu. Čím viac mokne, tým planší zostane. Do stohov len vtedy ho ukladajme, keď dobre uschnúl, lebo vlhký zpotuchne. Dvojriadkový dá na katast. jochu 10—12 hl. V dobrej zemi viac 4 riadkový dá menej, ale od 6 riadkového jasenného jačmeňa môžeme občakávať lepšiu úrodu.

4. *Ovos.* Ovos je veľmi skromná a povďačná rastlina. Aj v chudej zemi dá obstojnú úrodu, preto aj po klasovitých môžeme ho siať. V chladných krajoch, kde iné zbožie ledvy raste, ovos urodí sa. Najlepšie raste vo vlhkej zemi. Nenie prieberčivý, ale predsa najlepšiu úrodu dáva vo viazanej, sytej zemi. Na pooraných lúkach výborne sa darí. Dobrou vlastnosťou jeho je, že nepoľahne. Najlepšie je siať ho po zemiakoch a po burgyni, ale aj po jasennom zboží dá dosť dobrú úrodu. Zem pod ovos v jaseni treba zorať a na jar dobre pobrániť. Sejme ho zavčasu, ak je možné v marci. K vysiatiu na katastrálny joch potrebujeme $1^1/_2$—$1^3/_4$ hl. V ovsi býva veľa ohnice a horčiny. Túto burinu treba kantriť. Nehľaďme ani na prácu, ani na výdavok. Ovos dá 14—18 hl. úrody.

5. *Pšeno.* Sejeme ho ako náhradnú rastlinu tam, kde voda vymyla jarinu, alebo po takých rastlinách, ktoré zavčasu zvážame, n. pr. po ľadniku. Pšeno ľúbi teplé a suché počasie, preto najlepšie mu zodpovedá piesočnatá pôda. Poneváč je citlivé, preto ho len v máji sejú, aby mu neuškodili neskoré mrazy. S rukou vysejeme na kat. jochu 17—30 litrov s mašinou 12—17. Dozre koncom augusta, alebo počiatkom septembra. Pri kosení musíme dať pozor. Nečakajme, pokiaľ slama ožlkne a zrno uschne, lebo v tom páde väčšina vyprší. Na katastrálnom jochu urodí sa 8—15 hl.

6. *Pohánka* v tom kraji, ktorý zodpovedá jej, urodí sa v hoc akej zemi. Pohnojená zem nenie súca pre ňu, lebo nanej ustavične kvitne a nedá zrna. Obyčajne seje sa na vynahradenie jarín, ale sú kraje, kde riadne dorábaju pohánku. Aj včelám dáva dobrú živnosť. Na katast. jochu vysejeme 70—90 litrov s mašinou 50—60. Dá 7—10 hl. úrody.

7. *Kukurica.* Po pšenici najdôležitejšia rastlina a hoc dorábanie kukurice odbýja od iných klasových rastlín, predsa počitujeme ju medzi zbožie, lebo rodí zrno. Má mnoho druhov a ľahko sa odrodí (zplanie). Jak od inakiaľ donesieme novú fajtu a blízo starej zasadíme, taká zostane, aká táto je. Druhy kukurice podelíme na mäkko a tvrdo zrnaté. Dľa podoby zrna je okruhlá, dlhá a konskému zubu podobná. U nás, mimo severných vrchnatých krajov, všade sa rodí a hoc akej zemi. Kukuricu môžeme sadiť po bárs akej rastline. Najlepšie darí sa po lucerne a po červenej ďateline, alebo v pooranom trávniku. Po kukurici hoc akú rastlinu môžeme siať alebo sadiť. Pod kukuricu zem veľmi dobre treba obrobyť. Nezameškajme v jaseni hlboko orať, a na jar pred siatím stredne. Kukurica ráda má frišký hnoj, a povďačná je zaň. Mnoho trpí od neskôrných mrazov, preto nenáhlyme so siatim, ale ani nemeškajme. Sejme v apríli, lebo májové siate málo kedy sa podarí. Malý hospodár do jamok (hniezda) sadí. Jamky nemajú byť husto, lež jedna od druhej 40—70 centimetrov. Od toho závisí, akú fajtu sejeme. Menšiu hustejšie, veľkú riedko. Na veľkých tablách v radoch sejú, a keď síde, rieďa ju. Jamky vykopeme s gracou, ale aj za pluhom môžeme siať do každej 3—4 brázdy.

Pozor musíme dať na zrno, ktoré siať chceme. Už pri lámaní šmúlov odložíme té, ktoré najskôr dozreli. Z týchto povyberáme najväčšieho a najkrajšieho zrna šmúle. Ale aj z týchto len to zrno upotrebujeme k siatu, ktoré je na prostriedku šmúla.

Kukurica kým dozre, požaduje veľkú opateru. Jak náhle síde, treba zem pobrániť. Keď na dlaň zvíšky narástla, treba ju prvý ráz okopať, ale len plytko. O pár týždňov, keď je 25 cmt. vysoká, okopáme ju druhý ráz a preriedime t. j. kde husto sišla, vyšklbeme zbytočné korene. V jednom hniezde (jamke) nech neni od dvoch viac. Jak za pluhom v radoch sme siali, nech každý koreň osobytne rastie. Keď je kukurica 40—60 cmt. vysoká počne vyháňať pazuchy (bočnie výhonky), ktoré slabia a vyžierajú koreň, preto ju znovu okopáme a pazuchy obtrháme. Na mnohých miestach kopčia. Aj to je dobre, ale môže vystať, ak sme hlboko okopávali. Dosť je try rázy okopať, ak ale veľmi zaraste burinou, alebo ak zem dážde veľmi stlačili, tak zapotreby

je štvrtý ráz okopať. — Obyčaj je sťeblo kukurice odrezať od šmúla, aby vraj skôr dozrela. Je v tom volačo, a pritom aj kŕm dostane hospodár, lebo posekajúc takéto sťeblá, lichva sožerie. Keď zrno stvrdne, oblámeme šmúle a môžeme ich hneď šúpať (oblamovať), len 2—3 listy nehâme, za ktoré na vetrivé miesto ich zavesíme, aby dobre uschly. Nesmie byť na hromade, lebo zdusí sa a potuchne. Keď dokonále uschla, vymrvíme. Na katastrálnom jochu urodí sa aj 18—24 hl.

Oznam.

Náš vrelemilovaný velebný pán páter *Zaosek* svoje dielo **«Tridsaťročné jubileum farárskeho uradovania»** v 82 kusov obetoval čo milodar na nový kostol Lutišský, s tým právom, že dolupodpísaný môže dielo to odpredať a utržené peniaze na ten cieľ, na ktorý to venoval obrátiť.

Úctive tedy prosím tých ct. čitateľov a dobrodincov, ktorí by chceli si túto knižku zaopatriť a k dobrému cieľu prispet: aby sa hlásili u dolupodpísaného, ktorý za 25 krajciarov t. j. 50 halierov s najväčšou ochotnosťou a vďakou hneď na určité miesto odošle.

S týmto sa dvojaký cieľ obsiahne: asíce má človek zábavné čítanie a pritom i obetuje milodar na vznešený cieľ, ktorý spolu podporuje chudobu.

Pritom prosím všetkých veľactených pánov, ktorí od velebného pána pátra Zaoska jeho dielo «Tridsaťročné jubeleum» dostali a zaň nezaplatili, aby obnos 25 krajciarov na farský úrad Lutišský poslať si nesťažovali; tým viacej, lebo to je tiež čo milodar na nový kostol Lutišský od dobrodinca veľkého, velebného pána pátra Zaoska obetované. Začo jemu i cestou tohoto úprimne ďakujem a «Pán Boh zaplať» privolávam.

V Lutišiach, dňa 17. marca 1903. o. p. Ó-Beszterce (Trencsén megye.) *Ján Greben,* farár.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkúsili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

BESEDNICA.

Kto sa nevie modliť, nech ide na more!

— No Anička, ja som už pripravený.

S týmito slovami vstúpil Janko Kalina do chudobnej svojej izbičky, osloviac mladú svoju ženu Anku, hodiac na stôl písma potrebné na cestu do Ameriky.

— Tedy predsa; Ó Bože, že som sa ja toho musela dočkať. Ale poručená Pánu Bohu, ja ťa už zdržovať nebudem. Nech ťa Boh nebeský opatruje od všetkého zlého na tak ďalekej ceste.

— Pán Boh uslyš. A len sa už netráp, keď mi dá Boh zdravia a šťastia, nuž sa za rok za dva navrátim ako bohatý človek, a keď zarobím, nuž ti aj tak zavše pošlem pár groší.

— Ach, Janko môj, už je mne milší malý zárobok doma, ako všetky neisté bohatstvá v cudzine.

— Hej Jano, už si hotový? ozval sa v obloku hlas Ondreja Kvíčalu.

— Už, len do kostola idem; veď neviem či ešte kedy v ňom budem.

— No, no! Nechaj si z toho dačo aj na cestu! Čo by sa tam vždy modlil; vieš, že sa aj u Icika máme odobrať. A toho trápenia si tiež nezabudni vziať. Na ceste ako by si to našiel.

— Ej, Ondrej, nebúchaj že dve na tri, patrí sa aj tebe ísť poprosiť Pána Boha o jeho požehnanie.

— A už mňa ty veru nato nenavedieš. Ja som sveta zkúsený človek, nie za darmo som bol tri roky v Pešti. Dnes už len deti a blázni veria v také darobnice. Ostatne rob si ako chceš, ale ja veru toho požehnania nepotrebujem.

S tým odišiel od okna, zameriac k Icikovi.

— Janko môj drahý, ja sa toho človeka veľmi bojím; neviem čo je to, nikdy mi neublížil, a predsa je taký čudný. Ja sa ta bojím s ním pustiť.

— Neboj sa nič duša moja, ty dobre vieš, že sa ja nedám s pravej cesty zviesť, a keď by taký od Boha odpadlý človek aj sto ráz po tri roky sbieral rozum po Pešti. Práve sozváňajú, poď Anka moja, pomodlíme sa spolu za šťastlivý návrat.

***

Mohutný parník «Fridrich Veľký» dajúc zvyčajný pozdrav v hamburgskom prístave ostalým lodiam, hrde šinul sa po hravých vlnách na široký Oceán. Pozorujme že za chvíľu na ňom nachodiacich sa cestovateľov. Sú to zväčšej čiastky chudobní ľudia, vysťahovalci, posbieraní zo všetkých krajín Europy. Tam v jednej skupine prevádzajú Taliani neviazané žarty; na protivnej strane sedí niekoľko lenivých Turkov; tu zas dva poľskí židia potajomne ponúkajú svoj viedeňský tovar a v úzadí lode na-

chádzame niekoľko našich Slovákov s Čechmi a Rusmi v jednej skupine. Medzi nimi je aj Ján Kalina a Andrej Kvíčala.

Kvíčala prihnúc si zo sklenice ešte z toho od Icíka, rozprava okolo stojacim krajanom svoje príhody, ktoré zažil na ceste do Hamburgu.

— Veru, keď by nie môj kamarát Kalina, neviem, čo by bolo teraz so mňou.

— Nuž veď si si tomu sám príčina. Načo leješ ustavične tú otravu do seba. A potom sa miešaš medzi takých ľudí, ako boli tí dva Nemci.

— Čert ich tam vedel, že sú to takí zlodeji, keď ma najprv páleným častovali.

— A potom ti vytiahli z haleny 70 zlatých — skočil mu do reči Kalina. — Ale ja nevíem, čo mi je, ale mne je strašne zle, pred očima sa mi hmla robí a do hlavy mi ide závrat.

Sotva to však vypovedal, padol bez seba na palubu lode. Priatelia jeho sa zľakli, nazdávajúc sa že je mŕtvy; druhí sa zase smiali, mysliac, že je opitý. Na šťastie ale videl to aj jeden z plavcov, ktorý hneď zavolal lodného lekára. Lekár prišiel, chytil tepnu nemocného a pokrútiac hlavou, obrátil sa k práve prišlému kapitáňovi, hlásiac mu nemecky:

— Morská nemoc, pane kapitáň.

— Táto cesta sa mi neľúbi, pane lekár, budeme mať veľmi mnoho nemocných. Tie čierne mračná zvestujú búrku, a tá nám najmenej polovicu cestovateľov uloží do postele.

Medzi tým dvaja plavci priniesli nosidlá a odniesli Kalinu do kajuty (kajuta je lodnia komora alebo izba). Hneď na to vydal kapitáň rozkaz, aby všetcia cestujúci odobrali sa do vnútra lode pred nastávajúcou búrkou. Sám odobral sa na svoje miesto, odkiaľ vydával rozkazy svojim ľuďom, aby boli všetci pripravení k zachráneniu lode proti búrke.

Na palube je razom ticho, jedneho slova nepočuješ krome kapitáňových rozkazov, ktoré plavci okamžite na vlas plnia. No a kapitáň sa nemýlil. Sotva boli plavci čiastočne hotoví s prípravami, už sa aj more dvíhalo a vlny sťa obrovské vrchy valily sa proti lodi, ako by tú krásnu loď okamžite pokltiť chcely. Razom zostala tma. Víchor ako by cítil, že mu je loď tá v moc daná, s celou silou hádzal s ňou ako s nejakou škrupinou. Raz zdvihla ju ohromná vlna do výšky a hneď metala ju v ohromnú priepasť. Blesky križovaly a mihaly sa kolo lode sťa ohnivé hady, hroziac každú minútu roztiezkaním lodi. V hroznom tomto čase pri blesku hromu videť v úzadí lode na palube postavu, kŕčovite držiacu sa zábradlia. Plače, ako malé dieťa. Volá hlasom prenikavým:

— Milosť, Otče všemohúci! Nepočituj hriechov mojich; ach ťažké sú hriechy moje, hrozne som sa previnil proti tebe, ó Pane Bože náš! Ty si Otec spravodlivý a tvoj hnev zasiahol ma prv, ako som sa nazdal. Ó, dopraj mi, Otče láskavý, len toľko času, aby som hriechy moje oľutovať mohol! Jestli ale je tvoja vôľa, aby som biedne zahynul, staň sa vôľa tvoja. Amen.

A Boh milostivý vyslyšal hriešnika toho. V tom okamžení chopili sa ho štyri pevné ruky a odvliekly ho do vnútra lode. Je to Andrej Kvíčala, ten, ktorý pred pár dňami ešte nepotreboval Božieho požehnania. Razom sa vyliečil z bludu, vidiac moc Pána Boha v celej hróze. Náhoda tomu chcela, zaspal na palube a prebudil sa len vtedy, keď rozzúrené živly hrozily lodi zkazou.

V akom stave nachádzali sa cestovatelia vo vnútri lode, opísať sa nedá. Ako loď hádzalo sem a tam, tak aj ľudí v nej sa nchádzajúcich, tak, že na druhý deň, keď sa more trochu utišilo, celá loď podobala sa veľkej nemocnici. Vyše dvesto onemocnelo na morskú nemoc. Vôbec nebolo človeka na lodi, ktorý by nebol utrpel väčší-menší úraz.

Po 16-dňovom plavení loď konečne sa dostala sťastlive do new-yorského prístavu. No, ktoby bol videl našich krajanov, Kalinu a Kvíčalu, veru by ich nebol ani poznal. Zo zdravých, silných chlapov zostali len tiene. Ale utrpenie ich sa ešte len začať malo. Nemajúc žiadneho známeho, odkázaní boli sami na seba. Groše, ktoré ešte Kalinovi zostaly, stačily sotva na tri dni. Až po dvamesačnom sem-tam túlaní a hladovaní podarilo sa im dostať prácu v kamennej bani. Šťastie im — žiaľbohu — neslúžilo. Kváčalu už na treti deň privalila odstrelená skala a odtrhla mu ľavú nohu. Odviezli ho do nemocnice, kde po dvamesačnom trápení zomrel. Tak mu Boh nebeský dal len toľko času, aby oľutoval ťažké svoje hriechy. — Ján Kalina po smrti svojho rodáka modlil sa každodenne k Pánu Bohu, aby mu len aspoň toľko doprial zarobiť, žeby sa mohol k svojej rodinke navrátiť. Boh spravedlivý dal i jemu pocítiť za jeho nerozvažitosť. Trápil sa celé tri roky, kým horko-ťažko zašporoval na zpiatočnú cestu. No, dožil sa toho.

Dnes cíti sa spokojne pri malom zárobku v kruhu svojej rodiny, a keď by mu niekto paláce sľuboval v Amerike, vzdychne si a prežehnajúc sa, povie: «Pán Boh s nami a zlé preč». *J.*

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenú adressu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžme urobiť takým neprávostiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Jeho veličenstvo kráľ dňa 21. t. m. odcestoval do Viedne.

Neistý je spôsob smrti. Na nešťastlivý spôsob skončila svoj život v Kežmarku 73-ročná vdova po Jo-

zefovi Matyey. Ako pri peci sedela, cbytili sa jej šaty, zaiste od jednej iskry. Chcela z izby utekať, ale od slabosti a strachu spadla pri dverach, kde ju potom celkom upečenú našli.

Vysťahovalectvo. Z Horného Kamenca — ako nám to zdeľujú — ľud húfne hrnie sa za more, totiž do Ameriky. Len práve takí zostávajú, ktorí len-len že sú vstave život svoj ako tak zaopatriť. Ačkoľvek nenie tomu div, že toľkí národ vysťahuje sa zo svojho rodného kraja, poneváč, ktorý už koľko-toľko má rozum vyvinutý, tak nenie mu je možné, aby díval sa na tieto pomery, ktoré začínajú sa valiť na chudobný národ. Avšak ani to neni vytvorené, že v Amerike nepadajú holuby z neba.

Potrestaná čarodejnica. V Dražďanoch posúdili po tieto dni udajnú vraj «vedeckú čarodejnicu», ktorá na spôsob cigáňky z dlane budúcnosť predpovedala. Oklamala pri tej príležitosti svoje kundšaftky na 27.000 mariek. Tejto «vedeckej čarodejnici» dostalo sa 8 rokov žaláru.

Čuháši. Pod týmto názvom napádajú a osočujú socialisti kňazstvo na svojich shromaždeniach a vo svojich tlačených plátkoch. Minulého decembra v socialistickom časopise «Népszava» pod hore udaným záhlavím vyšiel jeden osočujúci a hrubiansky článok proti kňazstvu cirkve katolíckej, ktorý vyzval socialistov, aby bojovali proti kňazom. Pôvodca článku bol istý August Pelczéder, proti ktorému kráľovský fiškus nútený bol zaviesť tlačovú pravotu pre poburovanie proti kňazskej triede. Na súdnom pojednávaní, vydržiavanom tieto dni, porotci vyhlásili socialistického buriča za vinného, načo súdna stolica odsúdila ho na štyri mesiace do štátneho väzenia a na zaplatenie tisíc korún peňažnej pokuty. Obhájca obžalovaného oznámil nullitu.

Maturant samovrahom. Eugen Ormai, žiak VIII. gymnasiálnej triedy použil pri písobnej maturitnej zkúške jakýsi fígeľ, pre ktorý mu potom nedovolili skladať zkúžku. Mladý šuhaj si to tak pripustil k srdcu, že sa zmárnil v Dunaji. Jeho mŕtvolu vytiahli z Dunaja pri Adone a tam ho aj pochovali.

Proti zlým platcom. Peštianski krajčíri, obuvníci a kellneri veľmi sa ponosujú že im «kundi» zostávajú mnoho dlžni a nikam nemôžu prísť ku grošu. Krajčíri sú už na to navyknutí a každý znáša ťarchu kým neklesne. Jeden hlavnomestský časopis sdeľuje, že hlavnomestskí obyvatelia sú dovedna za 640.000 párov obuve dlžni, čo činí viac, než tri milliony korún. Podobne je to aj s kellnermi. V Pešťbudíne je veľký počet gavalierov, ktorí požičiavajú si od kellnerov značnejšie summy na dostihy a podobné športy, ale o platení ani reči. V spolku kellnerov podaly si teda návrh, aby sriadila sa spoločnosť na sohnatie pochybných dlhov, a síce dľa amerikánskeho spôsobu. Červené vozy chodily by po meste a zastaly by na chvíľu pred každým domom, kde býva zaostalý dlžník, to opakovalo by sa častejšie, kýmkoľvek by len dlžník nezaplatil. — Nuž dobrý návrh, ale či s ním dôjdu cieľa, je iná otázka. Zlí platci majú hrubú kožu, menovite, keď je v jednom dome viac stránok.

Otcovká múdrosť. Istý učený professor, ktorý sám bol veriaci, nechal svoje dietky nábožne vychovávať. Divili sa tomu jeho priatelia a pýtali sa ho, prečo nechá svoje dietky tak nábožne vychovávať. Professor im dal odpoveď: «Prajem mojim deťom viac vnútorného mieru a spokojnosti v živote, nežli sám mám, a toho všetkého dosiahnu, jestli budú mať viac viery, ako ja mám».

Egyptský šperk. Starí Egyptčania ozdobovaly svoje dcéry retiazkami na krkoch, na ktorých bolo vidieť šesť obrázkov, jako odznaky panenských čností. Prvý obraz bola holubička s nápisom: «Tak samotná», druhý holub: «Tak čistá», tretí orol: «Tak rýchla». štvrtý bociaň: «Tak vďačná», piata sova: «Tak bdelá», šiesty škovránok: «Tak zbožná».

Oheň a samovražda. Dňa 13. mája v noci v Spišskom Menharde (Verbov) zhorelo 17 stodôl. Oheň zapríčinil istý Jakub Knott, ktorý z pomsty podpálil. Hneď ho chytili a do Kežmarku odviedli. Výroku súdu sa však už nedočkal, lebo sa v žalári na jednu šnúrku obesil.

Hra prírody. Na statku markgrófa Adolfa Palaviciniho v obci Szemere v Boršodskej uliahlo sa zajímavé jahňa: má dva drieky a osem nôh a keď stojí na jednych štyroch nohách, druhé štyri nohy mu trčia do neba. Jahňa daroval gróf Národnému museumu v Budapešti.

Všetko len pre opilstvo. Ján Pastorek, 65-ročný zo Šipkového bol v Pobedime na návšteve u svojho syna. Po obede od neho odišiel a s tou čertovicou si tak preplnil hlavu, že keď išiel po vedľa potoka popri Pobedime tekúceho, do neho spadnul. Ľudia tadiaľ idúci videli už len klobúk po vode plávať. Konečne našli ho utopeného v potoku. — Hľa, kam vedie opilstvo?! Synovia jeho sú statoční, usilovní a striezliví ľupia. — Zároveň tohto tak zlého následku (opilstva) vrele odporúčame naším bratom Slovákom malú a za ľavnú cenu brošúrku «*K čomu vede opilstvo?*» Cena 10 výtiskov 1 kor. 40 hal. Dostať ju možno v redakcii «Posla Sv. Antona» v Pešťbudíne, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker. Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33½, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4½%-tové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Najnovšia štatistika náboženství. Direktor štatistického úradu v Štutgarte Zeller vypracoval najnovšiu štatistiku náboženství na celom svete. Dľa jeho výpočtu je na zemi 1 544,510.000 ľudí (vyše 1/12 milliardy). Z nich je kresťanov 534,940.000. Židov 10,800.000, mohamedánov 175,290.000, k ostatným vieram priznáva sa 823,420.000 duší, a síce následníkov Konfusia je 300,000.000, braminov 214,000.000 a budhistov 121,000.000. Na každých 1000 duší príde 346 kresťanov, 7 židov, 114 mohamedánov a 523 privržencov iných náboženství.

Jarmoky. Zo Zvolenskej Lupče nám píšu: Najbližší dobytčí a výkladný jarmok bude 20-ho júla a Franciškový 8. októbra.

Hriech zase len hriech splodí. V spišskom Kežmárku istá smilná služka menom Mária Novák, aby vyhla haňbe, svoje novonarodené dieťa zaraz zadusila a zakopala. Ale ten strašný zločin zaraz vyšiel na vrch; bezbožnicu chytili a ju štátnému zastupiteľstvu oddali. Keď sa už tu na svete bála haňby, jaká haňba, jaký trest ju ešte očakáva pred strašným súdom božím!

***

Dajte pozor! Vo vlastnom záujme našich cteních gazdin upozorňujeme, že obľúbená a dlžej než čez desať rokov čo najvýbornejšia dokázaná sa Kathreiner Kneipp sladová káva pôvodná jest len v zatvorených balíkoch s ochranným odznakom farára Kneipp. Len táto Kathreiner Kneipp sladová káva má chuť a vôňu bobkovej kávy, preto dodavkom jej, nápoj kávy stáva sa lepším, ľúbežnejším a chutnejším. Kathreiner Kneipp slapová káva veľmi dobre chutná aj bez dodavku bobkovej kávy a nahradzuje túto v každom ohľade ohľade dokonále. Čo oproti predáva sa otvoreno, jest jednoducho len pražený jačmeň, alebo barnavý slad nikdy ale «Kathreiner».

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Prevelebný pán Pavel Ochaba z Nitri 10 korún; pán farár Jozef Mittuch 2 koruny a ct. p. Jozefin Pironcsák 20 korún z Felső Elefant; pán dekan Pavel Uhrin z Trenčian. Skaly 2 koruny; pán farár Jozef Opatovský z Dohňan 4 koruny; ct. p. Zuzanna Klokner 6 korún a Agneš Nevrla 2 koruny z Prešporku; N. N. 2 koruny z Nemcsény; Mária Pecha 2 koruny z Unína; Jozef Konečný z Pozsony-Királyfa 2 koruny; Pavel Dovina, krajčír z Novéhomesta 2 koruny; Mária Hotar z Holíča 60 halierov; Štefan Frits zo Zsebfalu (Šarišská st.) 50 halierov; Štefan Štepé z Letenőcz 1 korunu; Jozef Almášy 50 halierov z Ružomberka; p. org.-učiteľ Štefan Matulay 1 korunu 50 halierov z Báhony; Jozef Dorbrovolny z Pieštan 2 koruny; pán notár Julius Némethy z Novej Bystrice 1 korunu; Ján Garay 2 koruny z Lipótváru.

Začo všetkym tuto spomenutím úprimne ďakuje a Pán Boh zaplať a požehnaj v mene chudobných fárnikov privoláva Ján Greben, farár. Lutissa u. p. Ó-Beszterce, (Trencsénm.)

***

Milodar pre velp. Andreja Rojku poslal pán Ján Szoják z Nižnej 1 korunu.

Vyzvanie k predplateniu.

Aby namáhania naše boly korunované čím skorej úspechom, nože starajte sa, bračekovci, všetci o čím väčšie rozšírenie «Kresťana»! Chceš-li, ľudu môj pokračovať v dobrom a vymaniť sa z biedy všestrannej: musíš obetovať ten groš na noviny, z ktorých sa poučíš, a ktoré sú na obranu tvoju písané.

S týmto teda upozorňujeme ct. čitateľov, aby jedon každý pousiloval sa čo v najkračšom čase predplatok svoj zaslať, lebo ináčej prinútený budeme časopis zastaviť.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok --- --- --- **4 koruny**
na pol roka --- --- **2 koruny**
na štvrť roka --- --- **1 koruna.**

Predplatiť treba len na túto adressu:

«**Kresťan**» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šľachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už učinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedielkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knihovňu a vôbec pri chudobe naších tunajších rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šľachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto tedy máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tieže doposlať na nížeudanú adressu. Kto chce sa smilovať nad našími tunajšími bratmi, nachodiacími sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom prispeť týmto polutovaniahodným bratom naším ku pomoci: ráčiž milodary svoje tiež na túto doposlať adressu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Budapest, VIII., Práter-u. 33.

DOPISY.

Horný Ruzbach.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbonom «Kresťane» uverejniť.

Veľmi smutno mi prichádza, že sa v našom milom «Kresťane» z našej obce žiadneho dopisu dočítať nemôžem. Chcem teda sdeliť milým čitateľom «Kresťana» jak v našej obci náš potravný spolok jestvuje.

S radosťou počúvam, jako to po spišských spolkoch všade všetko v poriadku ide, jaké pekné dôchodky majú, jako si pekne zachádzajú, jak často shromaždenie vydržiavajú. U nás však — bohužiaľ — je to celkom naopak. Prez celý rok ani jedného shromaždenia nemáme. Už dva roky prešly jako náš spolok jestvuje, naskladali sme mozoľne akcie, aby sme si tak spomohli a od židov pokoj mali, ale darmo. Máme bárs múdreho pokladníka, on je riaditeľ, kupec, predavač, furman, slovom všetko; on nemá za nič predsedu, podpredsedu a dozorníkov, každého chudobného sebe nič neváži, nepýta sa nikoho čo má kúpiť, len po svojej vôli robí všetko. My sme sa chceli židov striať a on od nich kupuje.

Roku 1902 nám tak gazdoval, že sme nič nemali, žiadneho zisku. Za 14 tisíc korún sa predalo tovaru, ale pri tých 14.000 korunách okrem výdavku — žiaľbohu — náš spolok nemá nič.

Ako počúvam, že v Spišskej Magure dostali akcionári šiesto procento — i keď mai za päťdesiat korún nabraté, za korunu tovaru — ale u nás nič, ani od akcie, ani od tovaru, ani na knižky, čo je nám veru dosť aj nemilé. Jestli to pôjde ešte tak ďalej, vtedy spolok náš nebude k chvále, lež kompromitovať bude druhé kresťanské potravné spolky, čo bude haňba len pre nás!

Páni Bratia, dajmeže si pozor, aby neboli sme posmeškovaní op naších Kóbikov! *Gazda*

***

Zubrohlava.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Na staré časy poukazuje meno našej obce, keď ešte na naších stranách zubry sa preháňali, odtiaľ i pomenovania viacerých oravských obcí, jako: Zubrica a Zuberec. Pomenovanie naše je zo starých časov, tak aj blahobyt našej obce patrí do minulosti. Prešly už dávno tie časy, v ktorých pláteníctvo kvitlo, keď naši poprední občania až do Turecka a do Egypta išli kupčiť s tovarom a s dukátmi naplnenými torbami navracali sa potom domov, aby nahradili našej chudobnej matke-zemi čo jej chybí. Lenže — žiaľbohu — sviedli dukáty naších občanov-pláteníkov na zlú cestu; paráda a pýcha, neskromnosť a márnotratníctvo zahniezdilo sa do srdc naších — a jako to všade býva — koniec toho bol a je že v našej obci nezostala len cifrovaná bieda, a čo je ešte smutnejšie: duch zlý opanoval i duše naše. Pláteníckе rodiny musely odpredať svoje majetky a utekať pred haňbou do Ameriky. Prišli noví obyvatelia, gazdovia a sedliaci zo Spiša, lenže zlo sa nedalo po dnes vykoreniť.

Aj Pán Boh nás už navštívil, keď pred doma rokmi dovolil, aby náš svätý chrám skrze nehodu, ktorá ešte po dnes je nie celkom vypátraná, vnútri celkom vyhorel. Vtedy to bolo ešte smutnejšie, keď veriaci pozbavení boli miesta posvätného, v ktorom hľadali by aspoň v dobrých chvíľach pomoc u Boha dobrotivého. Avšak dobrota Božia dlho nemeškala s tým, lebo za krátky čas sme náš svätý chrám znovu vystrojili, takže dnes skvie sa vnútri všetko ešte ozdobnejšie jako pred tým. Bárs by tedy i v srdciach naších prevládala kresťanská nauka nad mámorom svetským, za ktorým len plač, bieda a zkaza nasleduje.

Otec hriechov — jako je známo — býva obyčajne nemierne užívanie nápojov a najmä užívanie pálenky. A v tomto ohľade za príklad a výstrahu môže poslúžiť naša obec. Krčma — odpusť mi Pane tento výraz — je u nás viac jako kostol; starý, mladý, otec, matka a dietky rovnako sú so dňa na deň a najviac v nedeľu v krčme. Chlieb domáci sa nepečie, doma sa nevarí, ba kupujú chlieb u pekára a k nemu pálenky si vypijú.

Takto ide sa ďalej až k tomu najhoršiemu do pekla. Práve minulý týždeň sa u nás smutný a výstražný príklad udal, že kde môže zaviesť človeka pálenka. Jedna žena, ktorá skrze márnotratnosť do dlžôb upadla; prenasledovaná bola čím ďalej od svojich veriteľov, takže sa konečne obesila.

Teraz je už len otázka, pokiaľ to tak pôjde v našej obci a kde vyskytne sa odpomoc? Na túto otázku odpovieme nasledovne: Ako je známo vám, že máme v našej obci faru, kostol, kde môžeme byť každý deň účastní božských milostí a čo sa týka naších gazdovských, spoločenských a úverných záležitostí odvracajme sa od krčmy, slobodný čas ale strávme doma pri rodine, čítajúc osožné knihy, novinky alebo sa iďme prejsť po našom chotárí, upotrebme nauky naších ľudových snách, nášho «Kresťana» a druhých novín, potom zaiste Pán Boh nás požehná a zlo odvráti od nás.

Pán Boh nám pomáhaj! *Zubrohlavec.*

***

Zo Slanej Studne.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

Ctení čitatelia «Kresťana» už dobre poznajú ten nešťastlivý liberalizmus a z čoho pochádza to najnebezpečnejšie slobodomurárstvo. Liberalizmus zakladá si korene už aj v tej stolici, v ktorej prvý kráľ uhorský sv. Štefan

dvojitý kríž, totiž znak svätého kríža, zapichol do zeme, zdvihol pravicu, oči obrátiac k nebesiam a plameňom horiacim srdcom prosil od Pána Boha Ducha svätého, by ráčil osvietiť rozum pohanského národa.

V deväťdesiatich rokoch so súsednej obce menom Tárnok, prišiel jeden raz notár v nedeľu po obede do našej obce s flintou v ruke a rovno do hostinca, doista z polovky. V hostinci sedelo niekoľko hospodárov, s ktorými hneď sa dal do vyprávky a to liberálnej, takže naraz len čujeme slová: «megáljatok papok, gyertek ide» (počkajte kňazi, poďte sem) však vás naučíme móres. Tu jako som sa lepšie prizrel, vidím že je to notáriuš. Hneď ako by mi bol niekto pošuškal, aby som si život tohoto človeka dobre zapamätal. Tu došly krajinské voľby v roku 1896-tom, pri ktorých tento echt liberál vyslovuval sa proti katolíckemu kňazstvu a kto nechcel na liberálneho kandidáta hlasovať, toho žaloval, avšak predsa nemohol vyše hlasov obdržať. Keď velebný pán farár ho oslovil, aby dal národu pokoj, tu sa hneď ocapil tak po liberálsky: «nekünk mindent szabad» (nám je všetko slobodno). A hľa, drahí čitatelia kresťanskí, táto sloboda má strašné následky, lebo keď notáriuško svoju liberálnu rodinu tohoto roku v mesiaci apríli na veľkú hostinu zavolal, ušiel v noci o 10. hod. k jednemu sedliakovi spýtať sa jeho ženy, kde je pán gazda? Žena preplašená odpovedala, že išiel z domu k svojej rodine. Tu sa notár obrátil, odišiel z domu a pekne sa zastrelil.

Keď sa celý liberálny pluk dozvedel o smrti notáriuškovej, uchádzali sa, aby bol po kresťansky pochovaný. Tu ale našli sa dvaja smelí chlapáci, čo dobre poznajú cirkevné zákony, že samovrah sa nesmie po kresťansky pochovať, išli do Stolného Belehradu k osvietenému pánu biskupovi, že či je to slobodno cirkevné zákony tak prestúpiť; ale osvieteného pána biskupa doma nenašli, len jebo zástupcu, ktorý im dal vysvetlenie o smutnom zákone aj písomne, a síce tak, že jestli to v zdravom stave urobil, vtedy sa to stať nesmie, žeby po kresťansky bol pochovaný. Začali teda prosiť jeho príbudzní a priatelia pána farára aj pána dekana, aby sa im tá haňba nerobila. Ale pán farár a pán dekan dobre vedia svoju povinnosť a tak ani na tie prosby nič nedali. Tak sa zišli všetci tí, čoby ľúbili katolícke kňazstvo z krajiny vyhnať, čakali pri truhle, ale poneváč žiaden (pansláv) nedošiel, povedali si sami jednu slobodnomyseľnú reč a bolo po pohrebe.

Drahí čitatelia «Kresťana» si budú mysleť, že už je po pohrebe. Veru ešte sme ďaleko od cintora, lebo o niekoľko dní došiel z okresného úradu slúžny, a dal zavolať aj tých dvoch smelých roľníkov do obecnieho domu a pýtal sa ich, že pre jakú príčinu boli u pána biskupa a jako jeden z nich odpovedal, tu mu po ústach takú facku vylepil, že sa mu až krv pustila, za tým slúžny odišiel. Tu sa stal veliký krik po obci, a tí čo boli prítomní pri tej neprávosti, tak hovoria, že sa to vraj do dverí uderil tvárou, bárs po celý čas svojho života ten človek opitý nikdy nebol.

Hľa, takto zachádza s ubiedeným národom tá slobodomyseľnosť liberálna, že sa až človeku, ktorý miluje všemohúceho Boha, kráľa, krajinu a kresťanský národ,, srdce musí zatriasť.

Zachovaj nás Pane od všetkého zlého. *P. B.*

***

Prievidza, dňa 22. mája.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Kresťane».

Je pravda, že liberáli nitrianski nijako nemôžu tú porážku zabudnúť, ktorú pri voľbách od ľudákov dostali. Nadovšetko jedujú sa na ľudákov prievidzkého okresu. Poneváč naši statoční občania a ľudáci už v roku 1896. tak krásne nad nimi zvíťazili. Jediný okres v celej Nitrianskej bol náš, ktorý ľudáka za ablegáta vyvolil. A či to nebol zázrak pod Bánffyho panovaním?

Všemožným spôsobom chystali sa liberáli naši k voľbám všeobecným, ktoré dňa 2. októbra roku 1901. boly vydržiavané. Pán Filberger, prievidzký hlavný slúžny sa skoro zodral, čo tak kortešoval za štyri roky, aby mohol našu ľudovú stranu prelomiť, to jest zničiť. Tie všelijaké hnusné kúsky, čo vykonával, sú nám všetkým dobre známe.

Jeden pekný kúsok, ktorý vtedy vykonal, teraz doniesol už ovocie svoje. Musím teda cteným voličom naším na známosť doniesť, žeby si tí niektorí lakomí liberáli príklad vzali, že čo dobrého ten hnusný liberalísmus donesie?

Pán Filberger a s ním spolu aj všetci liberáli dobre vedia, že v našom okrese je Handlová najväčšia obec, takže kde jej obyvatelia votizujú, tam sa vyhrá. Čo teda urobil pán Filberger?

V Handlovej zostalo jedno miesto prázdno. Všetko možné robili liberáli, len aby ta dobréko liberálneho korteša dostali. P. Filberger behal ako s nasoleným zadkom za grófom Pálffym, aby mu jeho korteša liberálneho do Handlovej vymenoval. Aj sa tak stalo. Pán Filberger previedol u pána grófa Pálffyho to, že jeho miláčka ta vymenoval.

Tento korteš na jar roku 1901. prišiel do Handlovej. Začal hneď aj kortešovať, ale to tak veľmi zle šlo, že roku 1901. pri prvej juliusovej voľbe sa bál medzi voličov pomiešať.

My ľudáci krásne sme sa držali. Dňa 2-ho októbra sme však už jednohlasne zvíťazili, lebo obec Handlová bola skoro celá na ľudovú stranu, iba pár lakomcov doma ostalo, ktorí šli potom bruderšaft piť s tým liberálnym kortešom.

Filberger, Lutruszky a druhí liberáli dohovárali kortešovi: «Oni dostali takú dobrú štáciu, sľúbili, že všetkých Handlovcov dovedú, že uhelné bane zaopatria pre grófa, a nespravili nič. Oni a tí, sú pekní korteši». «No, nechajte to tak, však ja to všetko napravím. Musim si najprv kamarátov nasháňať». — Aj našiel! Lang Palka, krčmára a Vágnera, krčmára, s ktorými zostal hneď aj pertu. Pili spolu bruderšaft. Pfuj! Langa tento bruderšaft koštuje

1400 korún. Vidíš Palko Lang, bolo ti to treba? Nemohol si radšej takým statočným ľudákom zostať, ako si aj bol. Pri ľudákoch neprídeš o peniaze.

Korteš tento začal strašne márnotratný a nemravný život viesť. Lumpoval, kartoval, štrángový rebrík kupoval. Za 600 korún obedy dával liberálom. Pri tomto jeho tak hnusnom živote, všetci najvyšší priatelia a stoliční predstavení podporovali a zastupovali ho, a toho bol aj jeho zlomkrk. Za dva roky spravil 34 tisíc korún dlžoby. Konec tejto liberálnej pesničky je ten, že milý korteš našich liberálov minulý týždeň uprskol do Ameriky.

Tak vám treba liberáli! Aj sa vám tak bude vždy viesť. Vy dobre viete, že náš okres je ľudový, teda darmo sa namáhate naň so všelijakými falošnými a hnusnými kúskami. Darmo je to, bez statočnosti sa nikdy nedá dlho panovať.

Pri vašom liberálnom kortešovaní sa tiež preukázalo, že Pán Boh nenie náhlivý, ale pamätlivý. Za vaše, aj za jeho hnusné a nestatočné manipulovanie aj vás liberáli, aj jeho Pán Boh potrestal.

Vy liberálni voličia vezmite si aj tento pád za príklad.

S Bohom. *Ľudák*

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, *že ktorú knižku u koho objednať máte.* To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kresťana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva nieto lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá výtiskov, a použijú ju k rozdávaniu zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto prepitného. Dostať ju u tejto adressy: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatitelia «Posla Svätého Antona» obdržia túto knižočku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Čísla na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadať budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» *Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.*

Chlieb Svätého Antona alebo dva obrázky z pobožného života, zfotografoval *Zaosek*. Vydáva redakcia «Posol Svätého Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28/a. Cena 20 hal. Predplatiteľom «Posla Sv. Antona» a tým, ktorí pošlú milodar na chlieb chudobných, dá sa za 10 hal. Knižočka táto je veľmi poučná, tak pre mužských, ako aj pre ženské. Nezabudbnite si ju čím skorej kúpiť. Píšte pre ňu na adressu: «Posol Sv. Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúcno je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ľudovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.)

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «Posla Sv. Antona». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adressu: «Posol Sv. Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Včelár, *nauka o včelárení pre lud a ľudové hospodárské i opakovacie školy.* Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrúbnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostalí, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarni u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 hal.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 4—5. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Sláva božskému srdcu. Katolícka modlitebná knižka pre ctiteľov najsv. srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina kňaz z druž. Ježišovho. Vydal Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 1 kor. 20 hal.; viaz. vyt. v plátne 1 kor. 80 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 40 hal., a v chagr. so zlatorezom a spinkov 2 kor. 80 hal.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adressu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Našich čitateľov a čitateľky «Kresťana» ako aj «Posla Svätého Antona» v Amerike prosíme o to, by nám pri posielaní predplatkov na «Posla Sv. Antona» ráčili dať vypísať na peň. poukážku svoje meno a cieľ tejže zásielky, lebo mnohokrát sa stane, že list keď aj dojde, často nevieme kto na jaký cieľ nám tie peniaze posiela. A to tým menej, bo listy prídu skorej, peniaze dochádzajú však po dlhom čase; avšak ani to neni vytvorené, že list sa ztratí, čoho následkom prichádzame do toho najnepriaznivejšieho zmätku.

Bratia Rodáci! Rozširujte tam za morom medzi Vaších krajanov nášho «*Posla Svätého Antona*») ktorý je svedomitým, spravedlivým priateľom katolíckeho ľudu slovenského a ktorý prináša aj dosť bohatú kroniku. Redigujú ho Edvard Sándorfi, hlavnom. katechet a Andrej Červienka, učiteľ. Vychádza s krásnými obrazmi každého prvého na šestnásť stranách. Predplatná cena na celý rok *pre cudzozemsko 3 koruny* a do *Ameriky 3 koruny 75 halierov*. Predplatiť treba na túto adressu: **«Posol Svätého Antona», Budapest. VIII., Szentkirályi-u. 28/b.**

3725. Za peniazmi túžiť a pritom na dušné spasenie zabúdať: to je hriech. Kto stavia lósy, ten nech sa nemodlí mnoho za víhru, lež nech jednoducho odovzdá celú vec do vôle božej. Úprimne Vám radíme, že keď ste už ráz vyhral, aby ste ďalej neprobovali, lebo istoiste všetku výhru môžte zase prehrať tak, ako to už u viac ľudí pochodilo.

Čitateľ J. K. 1 Čo dalo sa, upotrebili sme. 2. Nelámte si hlavu nad tými výrazmi, lež radšej nad slovenským pravopisom a jednoduchými slovami, z ktorých sa Vám dajú o mnoho ľahšie a krajšie myšlienky písať, to je treba pre náš ľud. 3. Dosť smutné je to — nie ale od neho, — lež od vás, že nepovšímne si prosby vašej. Pýtate sa prečo? Preto, že Vy máte väčšie právo ako on. Teda klepnúť treba na palce. 4. V tom nevieme Vám pomôcť. 5. Obraťte sa tam na niektorého velp. farára, alebo p. učiteľa, n. pr. bydlia tam neďaleko vás: Teslík a Bežo, ktorý môžu vám dať k tomu patriace predmety, potažne aj div. kusy. 6. Môžte. Zdravstvujte!

Prítomný v Jáz. Budúcne, ak sa dá.

Cofran. Vďaka za srdečné riadky. Milý pán Brat! Ako vidíme z dopisu, že ľud je tam veľmo potrebný čítania, preto prosíme Vás, urobte niečo za «Posla» a brošurky «K čomu vede opilstvo» a «Chlieb Svätého Antona». Dopis do tohto čísla už došiol pozde. Budúcne.

Jozef Urbašek. Pozrite si židov, či najdete jedného, ktorý nečítal by noviny? Prečo ten pán to urobil, mi to vieme. Keby náš ľud tiež bol viac obetivý na tlač, vtedy istotne nevrtela by mu myseľ na to, čo je nie jeho, lež domáhal by sa svojho práva, aby mohol on tam pracovať, kde sú dnes tí «emancipovaní». Nuž ale čo! Keď mnoho ráz sám ľud robí a podáva na seba si korbáč.

Pešovský. V budúcom čísle uverejníme Váš dopis.

Štefan Kelem. Kom. Už je dávno na patričnom mieste.

Do pozornosti majiteľom vinohradov!

Viacročná skúsenosť dosvedčila, že **najdokonalejšia, najtrvácejšia a najlacnejšia** striekačka proti Peronospore je Vermorel-ova

Striekačka „Cisár“

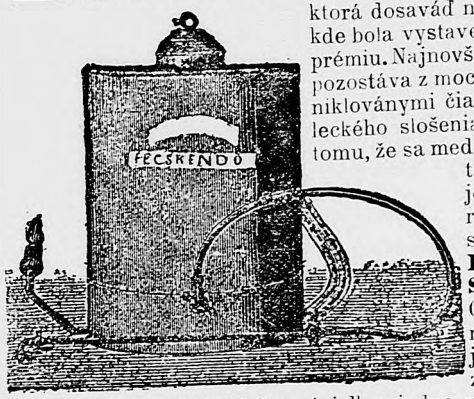

ktorá dosaváď na každej výstave, kde bola vystavená, obdržala prvú prémiu. Najnovší model z roku 1903 pozostáva z mocnej medenej pútne nikloványmi čiastkami, z jej umeleckého složenia je nie vystavená tomu, že sa medzi pracou zapchá a tak následkom toho je nie vystavená reparácii Objednať sa môže u **Pavla Sohr, Szill** (Somogym.). Objednávky aj na neskoršie zaslanie je radno už teraz zaslať, aby s me tak potom na žiadaný čas zásielky riadne mohli vybaviť.

Cena s balením len 11 zl.

Zásielky sa vybavujú na dobierku alebo za vopred poslané peniare **5-ročná záruka.**

Nejlepšie

Koše

dodává známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

O najvýbornejších „Transvaal“ brytvách

cenník zdarma a franco zašle tomu, kto si to na dopisnici žiada

WINKLER a GRAUER, Kőbánya 21. sz.

! Veľký krach !

V **New-Yorku** a v **Londíne** nešianali ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocenstvo toto plniť a nazáklade tomto za **6 zl. 60 krajciarov** nasledujúce náradie pošlem:

6 kusov veľmi fajnove stolové nože s opravdivou anglickou klingou,
6 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra vydličky,
6 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra jedácie ližice,
12 kusov amerikánskeho patentirovaného striebra kávové ližice,
1 kus amerikánskeho patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
1 kus amerikánskeho patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
6 kusov Anglická Viktoria spodnie tácne,
2 kusy imponantné stolové svietniky,
1 kus fajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len **6 zl. 60 kr.**

Tieto **42** kusi predtýmto 40 zl koštovali a včul len **6 zl. 60 kr.** v najlavnejšej cene je k dostaniu. Amerikánske a patentirované striebra je jedna s vonku a s nútra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantirujem. Svedectvom tomu, že tento oznam

neni klamstvo

zavazujem sa bar komu, komu sa náradie nepáči peniaze spatky dať. Nech nikto nezamešká túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto **okrášľujúcu garnitúru** nezaobstaral,

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

ďalej **do každej lepšej domácnosti** príliž je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerikánskeho patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B. Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaní. **Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou** (zdravotná kova).

AMERIK. PATENT

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvšou zásielkou som úpľne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron **Bánffy** jeho exell.

S prvšou zásielkou som úpľne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, **Ján Majorossy**, kanonik.

Zasielku s jedácim servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusí na dobierku s amerikánskeho patentirovaného striebra pošľú.

Bozovič, Kr.-Sörénska st. **S. Keresztes** hlavný slúžny

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!

Nietajní prostriedok!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseľuje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpaniu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bolasti hlavy a zubov pozltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti hlavných nemociach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemociach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. ď.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozornujeme ctené obecenstvo, že môj apparat nemá sa držať za apparat Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporučané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utcza č. 18/C. Vadász-utcza na rohu.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané **9 kor. 60 fill.**, lepšie **12 kor.** Biele mäkké, jak páper **18 kor.** — **24 kor.** Biele ako sňah mäkké ak páper, driapané **30 kor.** — **36 kor.** Rozposielanie s dobierkou franco zamenenie a nazpäť prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená, shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najvačšom stupni a prevyšuje všeko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

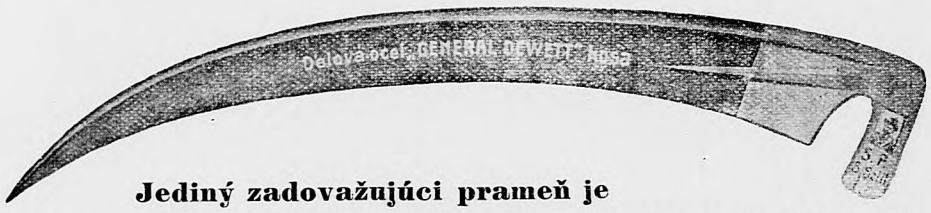

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta.

Ceny kosy generála Devetta z delovej ocele sú:	65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša dielňa. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštove výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generala Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená kosa zťahujúcim kľúčom 20 kr. «Diadal» náčinie ku nakutin, kladivko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobytnú vzáctnu výhodu.

S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke jedného riadneho kosca, vykovaná a vyprobovaná zašle za so zárukou. Preto nech si nikto do tých čias kosu neobjedná, kým si od výš menovanej firmy obrázkový cenník nežiadal, ktorý zdarma za mu zašle.

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Každej hospodine

možno blahoželať, ktorá z ohľadu na zdravie, usporenie a na dobrú chuť, Kathreinerovú Kneippovú sladovú kávu upotrebúva.

Úslušná prosba: Pri nakúpení nie jednoducho »sladovú kávu«, ale rozhodne vždy — Kathreinerovú — Kneippovú sladovú kávu žiadejme a takúto len v pôvodných, tu vyobrazených balíkoch prijímajme.

Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII., Szentkirályi-utcza 28/a.